

קראו את הטקסטים וענו על השאלות

פרק ראשון

קראו את הטקסט ואת הטקסטים הנלווים שלפניכם וענו על השאלות שאחריהם.

תנועות נוער

מעובד על פי "אביב חדש: האנציקלופדיה הישראלית לנוער", המהדורה המקוונת, כרך 17, עמ' 165–166, 2004.

- הדדית, וכך עוררו בקרב חבריהן הצעירים הרגשת שייכות וזהות. 35 לפני מלחמת העולם הראשונה, שהחלה ב-1914, קמו באירופה תנועות הנוער היהודיות הראשונות. הקמתן הייתה קשורה בסירובן של תנועות הנוער הגרמניות לקבל יהודים לשורותיהן ובהתחזקות התודעה הציונית. תנועות הנוער היהודיות חינכו לערכים לאומיים-ציוניים וקראו לחבריהן לעלות לארץ-ישראל. תנועות נוער יהודיות, המרכזות בני נוער במסגרות רעיוניות וחברתיות, פועלות גם היום בכל הארצות שיש בהן קהילות יהודיות מאורגנות. 50
- תנועות הנוער בישראל**
- בראשית המאה העשרים קמו בארץ-ישראל תנועות נוער בהשפעת בוגרי תנועות נוער שעלו לארץ מאירופה. 55
- רוב תנועות הנוער בארץ היו קשורות למפלגות פוליטיות וחינכו להתיישבות חלוצית בקיבוצים. רבים מחניכי תנועות הנוער ובוגריהן מילאו תפקידים במאבק לעצמאות ישראל ובקליטת עלייה. 60
- לאחר הקמת המדינה נוסדו מתנ"סים וארגונים התנדבותיים
- תנועות נוער הן ארגונים המקיימים פעילויות חברתיות ותרבותיות ולעתים גם פוליטיות עבור בני נוער. תנועות אלה פועלות בכל רחבי העולם. בארץ-ישראל הן נוסדו בראשית המאה העשרים.**
- תנועות הנוער הראשונות**
- ראשיתן של תנועות הנוער בגרמניה ובאנגליה. בגרמניה התאגדה ב-1896 קבוצת תלמידים לשם עריכת טיולים וקראה לעצמה "ציפורים נודדות". חברי הקבוצה שרו שירי-עם, רקדו ריקודי-עם, לבשו בטיוליהם בגדים פשוטים, ובילו מסביב למדורה. עם הזמן הם הגדירו את עקרונות התנועה. עד מהרה התפשטה התנועה בגרמניה כולה, והקבוצות השונות הקימו איגוד ארצי. בשנת 1907 הוקמה באנגליה תנועת "הצופים". עם השנים היא הפכה לתנועת נוער בין-לאומית. 10 15 20
- בהשפעת תנועות הנוער בגרמניה ובאנגליה קמו תנועות נוער בארצות מערב נוספות. מרביתן היו התאגדויות של קבוצות קטנות שחבריהן היו בני אותו הגיל. הן פעלו בהדרכת מדריך צעיר ובילו בצוותא. קבוצות אלה הדגישו את אורח החיים
- 25 30

65 כמו "נוער לנוער", שדאגו לרווחת הפשוט ואת החישול הגופני¹. הן פעלו להקניית ערכים של אזרחות טובה, התנהגות מוסרית ועזרה

גידול במספר החניכים בתנועות הנוער בישראל

מעובד על פי "הנוער בתנועה מתמדת", 18/9/11, שכתבה יעל עבאדי.

לרגל שבוע תנועות הנוער במערכת החינוך פרסם משרד החינוך בתאריך 18/9/11 נתונים חדשים על תנועות הנוער בישראל. על פי הנתונים, פועלים היום כ-300 אלף חניכים ב-14 תנועות נוער שונות, בכ-2,500 סניפים בכל רחבי הארץ. 94 סניפים מתוכם נפתחו רק בשנתיים האחרונות. כמו כן נרשמה עלייה של 20% בשיעור החניכים המשתתפים במחנות הקיץ.

© כל הזכויות שמורות לגל"צ Online

החניכים משתתפים במשחקים, בשיחות ובפעילויות חברתיות שונות. תנועות נוער עוסקות בפעילות קהילתית ענפה ותורמות רבות לחברה בישראל. הן מסייעות בקליטת עלייה, בחיזוק הקשר עם קהילות יהודיות בעולם, בשילוב אוכלוסיות מיוחדות בחברה ועוד. חופשות הלימודים מנוצלות על פי רוב לטיולים להכרת הארץ הכוללים בישול ורחצה בתנאי מחנה ולינה תחת כיפת השמים.

© כל הזכויות שמורות למרכז לטכנולוגיה חינוכית.

בני הנוער והציעו להם פעולות חווייתיות. לכן חלה ירידה במספרם של החניכים בתנועות הנוער. עם זאת לא פחתה חשיבותן, הן בחינוך לערכים חברתיים הן ככוח פוליטי. חניכים רבים משתתפים עד היום, למשל, בפעילות למען הקהילה ובהפגנות.

ממחצית שנות ה-90 ועד היום פועלים בתנועות הנוער חניכים יהודים, ערבים ודרוזים. רובם נערו ונערים הרואים בתנועה מסגרת לבילוי חברתי ולהתפתחות אישית וכן להגשמת מטרות חברתיות ולאומיות.

הפעילות בתנועות הנוער

חברי תנועות הנוער נפגשים פעמים אחדות בשבוע בימים קבועים. הם באים למרכזי הפעילות המכוונים "קן", "סניף" או "שבט" בתלבושת המיוחדת לתנועתם. חברי התנועות מחולקים לקבוצות לפי גילם, והמדריכים מבוגרים מן החניכים בשנים אחדות בלבד.

90 בפגישות המכונות "פעולות"

מועצת תנועות הנוער בישראל (מת"ן)

מועצת תנועות הנוער בישראל היא ארגון התנדבותי אשר נוסד בשנת 1974.

רחוב היסמין 1, רמת אפעל, רמת-גן

כרטיס ביקור:

המועצה היא מקום מפגש לראשי תנועות הנוער מכל גוני הקשת הפוליטית. המועצה עוסקת בבעיות אקטואליות בתחום החינוך, במעורבות הנוער בתהליכים חברתיים ובפעילות ציבורית וכן בבעיות השעה של החברה הישראלית מתוך זיקה לתנועה הציונית ולמגילת העצמאות.

המועצה היא גם גוף מתאם בין התנועות השונות בנושאי טיולים ארציים, מחנות קיץ, בטיחות, בריאות וביטחון. למועצה יש קשר עם מועצות של ארגוני נוער מקבילים בעולם, והיא מקיימת עם ארגונים אלה חילופי משלחות נוער.

¹חישול גופני – חיזוק הגוף לאחר עמידה בניסיון קשה

השאלות

שאלה 1 (3 נקודות)

מהי ההגדרה של תנועות הנוער על פי הטקסט "תנועות הנוער"?

שאלה 2 (3 נקודות)

בשורות 29–30 כתוב: "קבוצות אלה הדגישו את אורח החיים הפשוט..."
העתיקו מן הטקסט משפט המלמד שחברי תנועת הנוער הראשונה בגרמניה
הדגישו אורח חיים פשוט.

שאלה 3 (4 נקודות)

מה היו שתי הסיבות להקמתן של תנועות הנוער **היהודיות** הראשונות
באירופה, לפי הטקסט?

1.

2.

שאלה 4 (7 נקודות)

א. העיקרון שלפיו מאורגן המידע בטקסט "תנועות הנוער" הוא

1 ☐ השוואה בין תופעות

2 ☐ בעיות ופתרון.

3 ☐ רצף של זמן.

4 ☐ יתרונות וחסרונות.

ב. קבעו בנוגע לכל אחת מן השאלות שלפניכם אם **יש** או **אין** עליהן תשובה בטקסט.

- מתי נוסדו תנועות הנוער היהודיות? יש / אין
- האם התכנים החברתיים של כל תנועות הנוער זהים? יש / אין
- מהם שמות המפלגות המזוהות עם תנועות הנוער? יש / אין
- האם יש קשר בין תנועות הנוער לבין גישות פוליטיות? יש / אין

שאלה 5 (3 נקודות)

בכרטיס הביקור שבטקסט הנלווה "מועצת תנועות הנוער בישראל (מת"ן)" מופיעים פרטי מידע על המועצה. לפניכם רשימה של פרטי מידע. הקיפו במעגל את כל פרטי המידע המופיעים בכרטיס הביקור של המועצה.

(1)	שם הארגון
(2)	מועד ההקמה של הארגון
(3)	שמות חברי הארגון
(4)	בעלי התפקידים בארגון
(5)	מספר תנועות הנוער במועצה
(6)	תחומי הפעילות של המועצה

שאלה 6 (3 נקודות)

מה התפקיד **העיקרי** של מועצת תנועות הנוער בישראל, לפי הטקסט הנלווה "מועצת תנועות הנוער בישראל (מת"ן)"?

☐	1	לגייס חניכים חדשים לתנועות הנוער.
☐	2	לעודד את הנוער להצטרף למפלגות פוליטיות.
☐	3	לארגן חילופי משלחות בין נוער מישראל לנוער מהעולם.
☐	4	לאפשר קשר בין תנועות הנוער השונות.

שאלה 7 (5 נקודות)

לפניכם ידיעה עיתונאית. הקיפו את הצורה הנכונה של כל אחד מהמספרים.

על פי הנתונים פועלים היום כ-300 אלף חניכים (שלוש מאות אלף/שלושת מאות אלף) ב-14 (ארבעה עשר/ארבע עשרה) תנועות נוער שונות, בכ-2,500 (אלפיים וחמישה מאות/אלפיים וחמש מאות) סניפים בכל רחבי הארץ. 94 (תשעים וארבעה / תשעים וארבע) סניפים מתוכם נפתחו במהלך 3 (שלוש/שלושת) השנים האחרונות.

שאלה 8 (4 נקודות)

א. מדוע המילה "הצופים" בשורה 20 כתובה בין מירכאות?

- ☐1 כי המשמעות של המילה הפוכה מהמשמעות המקובלת.
- ☐2 כי היא מילת סלנג בעברית יום-יומית.
- ☐3 כי היא שם של ארגון או מוסד.
- ☐4 כי היא לקוחה ממקור אחר.

ב. במשפט הבא נעשה שימוש במירכאות:

בגרמניה התאגדה ב-1896 קבוצת תלמידים לשם עריכת טיולים וקראה לעצמה "ציפורים נודדות". (שורות 9-12)

באיזה משפט מהמשפטים 1-4 יש למירכאות תפקיד זהה לתפקידן במשפט זה?

- ☐1 בשנת 1907 הוקמה באנגליה תנועה ושמה "הצופים".
- ☐2 הם באים למרכזי הפעילות המכונים "קן", "סניף" או "שבט".
- ☐3 חזון התנועה טוען: "יוצרים יחד מקום ומשמעות לכל אדם".
- ☐4 יש מקום לילדים "לא רגילים" בכל תנועת נוער.

שאלה 9 (4 נקודות)

א. בטקסט "תנועות הנוער" בשורה 39-43 כתוב: "הקמתן הייתה קשורה בסירובן של תנועות הנוער הגרמניות לקבל יהודים לשורותיהן ובהתחזקות התודעה הציונית".

למה מתייחסת המילה **הקמתן**? _____

ב. בשורות 24-26 כתוב: "מרביתן היו התאגדויות של קבוצות קטנות..." באיזה ערך תחפשו במילון את המילה **התאגדויות**?

אָגָדָה	☐	1
אַגָּדוֹת	☐	2
הִתְאַגְּדוּ	☐	3
הִתְאַגְּדוֹת	☐	4

שאלה 10 (3 נקודות)

בשורות 77-78 כתוב: "... וכן להגשמת מטרות חברתיות ולאומיות." הקיפו במעגל את **כל** המילים שמתאים לצרף אליהן את המילה **להגשים**.

חלום	(1)
זיכרון	(2)
פתרון	(3)
שאיפה	(4)
טענה	(5)
משאלה	(6)

שאלה 11 (3 נקודות)

בשורה 29-30 כתוב: "קבוצות אלה הדגישו את **אורח החיים** הפשוט ואת החישול הגופני". מהו **אורח חיים**?

דרך חיים	☐	1
חלק מהחיים	☐	2
ערך החיים	☐	3
משך החיים	☐	4

פרק שני

שאלה 12 (15 נקודות)

כהכנה להרצאה בכיתה בנושא "תנועות הנוער ביישוב שלנו" אתם מתבקשים לכתוב **סיכום** על סוגי הפעילויות בתנועות הנוער (בזמן הלימודים ובחופשות) ותרומת תנועות הנוער לקהילה ולחברה בישראל. בכתבתכם הסתמכו על הטקסט "תנועות הנוער". תוכלו להיעזר גם בשני הטקסטים הנלווים.

כתבו 7-10 שורות (הקפידו לא לכתוב בנקודות).

כדי לתכנן את תשובתכם תוכלו לכתוב טיוטה בעמוד הבא.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

פרק שלישי

קראו את הטקסט ואת הטקסטים הנלווים שלפניכם וענו על השאלות שאחריהם.

כנפיים של קרמבו

מעובד על פי הערך "כנפיים של קרמבו" ב"ויקיפדיה"

כנפיים של קרמבו היא תנועת נוער ישראלית, המשלבת ילדים ונוער מהחינוך הכללי, מהחינוך המיוחד ובעלי צרכים מיוחדים. תנועת הנוער נוסדה בשנת 2002 על ידי עדי אלטשולר וקלאודיה קובי, אימו של כפיר, החניך הראשון של התנועה, שבעבורו ובעבור חבריו הוקם הסניף הראשון.

פסקה א

בגיל 12 החלה אלטשולר לשמש כחונכת מתנדבת של כפיר קובי, ילד כבן שלוש עם שיתוק מוחין, המרותק לכיסא גלגלים. רצונו של כפיר להיות מוקף בחברים היה מקור ההשראה להקמת התנועה, שתהווה מסגרת חברתית לכפיר ולחבריו. ב־2006 נרשם הארגון "כנפיים של קרמבו" כעמותה, הוקם לו הוועד המנהל, וחבריו ייסדו באופן רשמי את תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו".

פסקה ב

התנועה נועדה לתת מענה לשלושה צרכים מרכזיים: מתן האפשרות לילדים ולבני נוער עם צרכים מיוחדים לפגוש אחר הצהריים חברים בני גילם; מתן האפשרות להורים לנוח מעט מהטיפול המתמיד והתובעני בילדיהם; חשיפת בני הנוער מהחינוך הכללי לילדים עם צרכים מיוחדים, ויחד איתם להוביל שינוי חברתי בתפיסה ובאמונה שביכולתם של אנשים עם צרכים מיוחדים להיות כוח מוביל בחברה הישראלית.

פסקה ג

חזון התנועה הוא "יוצרים יחד מקום ומשמעות לכל אדם". הילדים ובני הנוער, עם ובלי צרכים מיוחדים, הפעילים בתנועה מגיעים מרקע מגוון – נוער חילוני ודתי, נוער מוסלמי, נוצרי, בדואי, דרוזי וכן נוער בסיכון. בתנועה פעילים ילדים ונוער מכל קשת הלקויות ומכל דרגות החומרה – לקויות תקשורתיות, חושיות, קוגניטיביות, פיזיות ואחרות.

פסקה ד

התנועה פועלת מתוך אמונה כי כל ילד, ללא קשר למצבו הגופני ולצרכיו המיוחדים, יכול וזכאי להיות חלק מפעילות חברתית וליהנות ממנה. צריך לאפשר זאת באמצעות הנגשה, התאמה ויצירתיות. התנועה מדגישה את

פסקה ה

חשיבות הכבוד לשונה בחברה ואת זכותם של כל הילדים להשתלב בקהילה כעצמאיים גם אם הם בעלי צורך מיוחד : מוטורי (הקשור לתנועה) או קוגניטיבי (הקשור להכרה). בתוך כך היא מדגישה את חובת הקהילה לאפשר להם זאת. התנועה שואפת לאפשר לכל נער ונערה להגיע לסניף התנועה, ליטול חלק בפעילות חברתית, חווייתית, מעשירה ושוויונית בכל הארץ ולכל המגזרים.

השאלות

שאלה 13 (3 נקודות)

תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" שמה לה למטרה לענות על צרכים בחברה הישראלית בקרב בני הנוער. ציינו שלושה יעדים או מטרות שתנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" נותנת להם מענה.

שאלה 14 (3 נקודות)

לפניך המשפט הראשון מפסקה ד' בטקסט "כנפיים של קרמבו" : **חזון התנועה הוא "יוצרים יחד מקום ומשמעות לכל אדם"**.

למה הכוונה במשפט זה?

1. ☐ לתנועה יש חזון שבו אין מקום לכל בני האדם ואין משמעות משותפת.
2. ☐ התנועה רואה בחלומה מראה של מקום משותף לכל בני האדם, שבו לכל אחד מהם משמעות.
3. ☐ התנועה רוצה להגביל את מספר המקומות שבהם יוכל כל אחד לממש את יכולותיו.
4. ☐ התנועה רואה לנגד עיניה מקומות רבים ומגוונים בהתאם לכישורים השונים של בני האדם.

שאלה 15 (8 נקודות)

בין כלל תנועות הנוער בישראל לתנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" בישראל יש דמיון ויש הבדלים. השלימו בתמציתיות את הטבלה הבאה על פי שני הטקסטים שקראתם.

כלל תנועות הנוער בישראל	כנפיים של קרמבו בישראל	
		אוכלוסיית החניכים
1.	1.	תרומה לקהילה (ציינו שתי תרומות)
2.	2.	
		זיקה/קשר/שייכות פוליטית

שאלה 16 (6 נקודות)

לפניכם צירופי מילים מתוך הטקסט.

כתבו ליד כל צירוף אם הוא צירוף **סמיכות** או צירוף של **שם ותוארו**

לדוגמה:	
כיסא גלגלים	צ'רף סמיכות
כיסא גבוה	עם ותוארו

הצירוף	סוג הצירוף
החינוך המיוחד	
מיזם חברתי	
תנועת נוער	
פעילות אתגרית	
שילוב ילדים	
בוגרי התנועה	

שאלה 17 (4 נקודות)

לפניכם צמד המילים **סגור – פתוח**.

ברשימת הצמדים שלפניכם הקיפו את כל הצמדים שהמילים בהם מקיימות

את אותו היחס שבין המילים **סגור – פתוח**.

(1) השראה – השפעה

(2) עדין – גס

(3) מענה – תשובה

(4) יחד – לחוד

(5) שינוי – תמורה

(6) זכאי – רשאי

(7) מנוחה – פעילות

(8) שכיח – נדיר

שאלה 18 (3 נקודות)

בפסקה האחרונה בטקסט "כנפיים של קרמבו" אפשר למצוא שימוש בפעלים בהווה בתיאור חזון התנועה. "התנועה **פועלת** מתוך אמונה... התנועה **מדגישה** את חשיבות הכבוד לשונה בחברה".

מהי הסיבה לשימוש בפעלים בזמן הווה?

1. ☐ פעולות אלה מתרחשות כעת, ברגע זה.
2. ☐ אלה פעלים שמציינים שהפעולה מתרחשת כל הזמן.
3. ☐ אלה פעלים שאופייניים לסיפור הקמת התנועה.
4. ☐ הבחירה לכתיבת הפעלים בזמן הווה אינה מיוחדת אלא מקרית.

שאלה 19 (4 נקודות)

לפניכם משפטים ובהם מילים מודגשות. כתבו מעל כל מילה מודגשת אם היא **שם עצם, שם תואר או פועל**.

- התנועה פועלת מתוך אמונה כי כל ילד יכול וזכאי להיות חלק מפעילות חברתית.
- בוגר התנועה מוציא לפועל את ערכי התנועה בחייו ה**בוגרים**: בצבא, בלימודים, בעבודה וכו'.

שאלה 20 (2 נקודות)

בטקסט "כנפיים של קרמבו" כתוב: "רצונו של כפיר להיות מוקף בחברים היה **מקור ההשראה** להקמת התנועה".

לפניכם משפטים. שבצו את הביטוי **מקור השראה** רק במשפטים שבהם הוא מתאים:

- המורה ניהלה את השיעור בעזרת _____
- מקורות מידע עיתונאיים הם _____
- הורים אמורים לשמש לילדיהם _____
- אני רואה בהתנהגות המנהיג _____
- לתנועת הציפורים הנודדות בגרמניה יש מקור כמו _____

שאלה 21 (4 נקודות)

לפניכם קטע שחסרים בו סימני פיסוק. הוסיפו במקומות המתאימים סימני פיסוק.

סימני הפיסוק האפשריים: נקודה, נקודתיים, מירכאות, סימן שאלה.

האם תנועות הנוער יכולות להיות חלופה ערכית לחברה הישראלית אנשי חינוך טוענים הערכים של תנועות הנוער השתנו או נעלמו, ואחרים ממלאים את מקומם

שאלה 22 (6 נקודות)

תנועת הנוער "כנפיים של קרמבו" זכתה מטעם האו"ם (האומות המאוחדות) בהכרה יוצאת דופן בחשיבות פועלה בישראל ובעולם כולו. בחרו מתוך הטקסטים "תנועות הנוער" ו"כנפיים של קרמבו" פעילות או רעיון שהייתם רוצים לאמץ וליישם בבית ספרכם?
נמקו את בחירתכם.

בהצלחה